

El món del llibre s'atomitza

En l'actual esclat de microeditorials catalanes, les petites estructures professionals conviuen amb projectes de caràcter vocacional. Aquest fenomen es contraposa a les fusions empreses pels grans grups multinacionals

Tant els textos d'anàlisi com les descobertes literàries solen restar en mans dels independents.

TEXT IGNASI FRANCH
FOTOS IVAN G. COSTA

Lenorme crisi del sector discogràfic a l'Estat espanyol ha comportat la seva reamateurització, i un auge de petits segells creats per melòmans voluntaristes que no esperen fer d'aquests projectes el seu mode de vida. En el món del llibre sembla més viable mantenir petites estructures autosuficients, com testimonia la proliferació d'iniciatives de nova planta. Però aquesta realitat es barreja i es confon amb projectes vocacionals que no són el mitjà de vida dels implicats.

José Pons, editor de Melusina, explica que «la crisi de 2008 ha estat molt dura per a tots»: la seva sí és una empresa professional, però amb només dos treballadors «i en economia de guerra». Ático de los Libros va iniciar la seva activitat l'any passat, i és formada per dos socis i un empleat. «Ens dóna per viure», diu Ignasi Moreta, de Fragmenta, especialitzada en els estudis aconfessionals sobre religions, i que treballa amb els mateixos recursos humans. El filòleg matisa que «tirem endavant posant-hi una quantitat d'hores que no es compten. Fent-ne només vuit, no sé si sortirien els comptes. Si no publicuéssim volums suficients, les despeses fixes se'ns menjarien».

L'exquisida Obrador Edèndum té un model diferent: no se sosté amb la venda dels

volums, sinó que és propietat d'una fundació i es beneficia d'un acord amb la Universitat Rovira i Virgili. Adesiara tampoc no és el mitjà de subsistència dels qui hi participen, «quatre persones que treballen en diferents vessants d'aquesta indústria, i que aprofitem la nostra experiència per a un projecte artesanal. No ens hi guanyem la vida, i l'objectiu és no perdre diners. El primer any va ser dur; però el segon i el tercer van ser millors i podem moure'ns per criteris estrictament literaris», relata el traductor Jordi Raventós.

UNA REALTAT PLURAL

Les ambicions i la manera de plantejar-se el negoci són molt variades. Això es manifesta no sols en l'orientació dels catàlegs, sinó en aspectes pragmàtics com el nombre de publicacions. Si Ático de los Libros i la marca germana Principal de los Libros volen sumar una cinquantena de títols el 2011, Fragmenta es mou al voltant de les vuit referències, i Obrador Edèndum, de les cinc. Melusina, després d'un gran pic de 27 títols el 2008, ara supera amb una certa amplitud la desena, com Adesiara. Raventós afirma que «ens movem entre les 10 i les 14 novetats. Enguany en tenim programades 14, i d'aquí

no volem passar. Perquè, amb la gent que som, implicaria no poder controlar tant la producció».

També fluctuen molt els exemplars venuts. A Ático de los Libros, «algun llibre que ha superat els 10.000 i un altre que s'ha quedat en 400». En el seu primer any, aquest segell només ha publicat en castellà, però ara enceta dues col·leccions en llengua catalana. El seu editor, Joan Eloi Roca, concedeix que «el mercat en espanyol és enorme, amb 500 milions de clients potencials, encara que després no hi siguin. Però el català, més reduït, és molt lector. Creiem que hi ha prou interessats per fer-hi un esforç».

A Melusina adverteixen que en el món

LA DIFUSIÓ DE CLÀSSICS ÉS UNA DE LES GRANS LÍNIES D'ACTUACIÓ

OBRADOR EDÈNDUM I ADESIARA DEFENSEN L'ALTA CULTURA EN LLENGUA CATALANA

de l'assaig les xifres oscil·len molt: dibuixen un arc de vendes d'entre 1.000 i 3.000, «però alguns van millor i altres són un fracàs absolut». A Fragmenta declaren una mitjana d'uns 600 amb pics de fins a 3.000, «molt satisfactòria tractant-se d'assajos en català. Pel que em diuen alguns companys, és alta», afirma Moreta. El gran èxit d'Adesiara ha superat els 1.000 exemplars, mentre que les seves punxades volten els 200, «però no tothom té un Racine al seu catàleg», s'enorgulleix el seu editor.

CLÀSSICS AMB VALOR AFEGIT

Un dels grans nínxols que exploten les microeditorials és el dels clàssics. Però hi domina el desig de distanciar-se de col·leccions que reimprimeixen traduccions preexistents d'obres amb els drets d'autor vençuts. Per a Roca, «reciclar no és el camí, perquè no estàs aportant res de nou. Hi ha novel·les l'única versió de les quals està feta al segle XIX. A la col·lecció «Breves del Ático» apostem pels inèdits, o per títols introbables».

A Fragmenta «són noves i sempre directes. Hi ha poca gent que tradueixi del xinès clàssic al català, del sànscrit al català. No hi ha drets d'autor, però els costos són elevats». A Adesiara, que brilla per la seva col·lecció de textos grecollatins dins d'un

Cultura

catàleg eclèctic, «gairebé totes les encareguem nosaltres, amb excepcions com els poemes de Rupert Brooke. Tornem a la versió de Marià Manent perquè entenem que no es pot millorar. Però normalment són noves».

A l'hora de prendre decisions, en aquest últim segell pesa el component militant. Segons Raventós, «trobem que una obra s'ha de comercialitzar en català perquè no hi és, o perquè hi és però d'una manera que s'ha de millorar, com les sàtires d'Horaci, i no tenim en compte factors comercials». El projecte d'Obrador Edendum persegueix «que la nostra llengua no desaparegui de la vida cultural exigent», afirma el seu director, Josep Batalla.

LLIBRES PER ENTENDRE LA CRISI

Fa tres anys s'especulava amb un renovat interès per llegir Marx i *El capital*, aventures de recent creació com Capitán Swing o El Tangram evidencien una revifada de l'assagisme crític. Cada línia editorial té les seves peculiaritats, però es pot considerar que Melusina ha obert camí. Pons mostra el seu gust per «la feina d'El Tangram. Segueix aquesta línia combativa que també és nostra. En general, crec que estem revivint la dècada dels setanta: problemes amb el petroli, crisis a l'Orient Mitjà, crisi internacional... I, en aquests moments d'angoixa, la gent vol llegir més assajos per comprendre el que està passant».

Ático de los Libros té una orientació plural, i abraça tant l'assaig com la literatura. Però també mostra interès per dur a

les prestatgeries obres compromeses com dues novel·les de Tajiki Kobayashi, o la iraniana *Mi tío Napoleón*. «Per a nosaltres, un clàssic ha de comunicar-se d'alguna manera amb l'actualitat. En un moment de domini d'un sol model de pensament econòmic, és interessant mostrar el treball de gent que en plantejava d'altres. Kobayashi escrivia en un moment de forta reivindicació sindical i comunista al Japó, i parla de contractes temporals, de salaris molt baixos per moltes hores de feina. Salvant distàncies, el jove actual s'hi pot identificar», declara el seu editor.

Moreta es mostra optimista amb la rebuda de les publicacions de Fragmenta, «i goso pensar que va a més, i que traspassem els cercles acadèmics. Crec que hi ha més lectors dels que sembla, gent a qui interessin estudis sense ànim proselitista, que tractin les religions com un fenomen cultural important».

Batalla, en canvi, és pessimista. Al seu parer, «la societat catalana no consumeix

MELUSINA O EL TANGRAM MOSTREN EL PETIT AUGE DE L'ASSAIG COMBATIU

ÁTICO DE LOS LIBROS RESCATA NOVEL·LES COMPROMESSES DE PLENA ACTUALITAT

el llibre d'alta divulgació que fem, és deficitari. Si una editorial en castellà passa de vendre 5.000 exemplars a vendre'n 4.000, segurament pot parar el cop, però si una en castellà subsistia amb 500, amb 400 probablement no té marge per subsistir. Potser llibres com els nostres es podrien vendre amb publicitat i estratègies més agressives, però ho veig complicat. El Grup 62 ho va provar i es va fer enrere. Esperarem que es produeixi un canvi estructural, o que ens ajudi el desenvolupament de noves formes de difusió».

LLUMS I OMBRES D'INTERNET

Els petits segells solen tenir presència a Facebook i, amb major o menor energia, miren d'aprofitar les possibilitats de difusió i de publicitat gratuïta a la xarxa. Roca explica que tant Ático de los Libros com Principal de los Libros «tenen Twitter i un munt d'amics a Facebook. Fem un ús molt intens d'aquestes eines».

Fragmenta es va afegir als socis fundadors d'Edicat quan aquests van sumar més editorials al seu portal de venda de llibres electrònics, però en general no es detecta un especial entusiasme per aquesta nova via de comercialització. Melusina no s'hi ha introduït perquè «és massa aviat, i encara no hi ha un dispositiu universal per llegir-los». Roca hi està d'acord, i hi afegeix que «duen tres anys amb uns fracassos espectaculars, dient que els *e-readers* seran el regal de Nadal. Però crec que el pare a l'Estat no arriba als 80.000 aparells. I les vendes d'arxius, pel que em diuen els llibreters, són ridícules. Als Estats Units

Internet és una gran eina de difusió, però facilita l'intercanvi d'arxius sense respectar el 'copyright'.

sembla que està agafant cos, però és un mercat molt diferent del nostre: el llibre de butxaca es va menjar el de *trade*, les llibreries *online* van funcionar molt bé des del principi...».

L'editor també apunta que, amb els actuals usos d'Internet, aquesta oportunitat té un perill agermanat: facilitar la difusió dels arxius digitals sense respectar els drets d'autor. «Però això passa aquí i no en altres llocs», explica, «Vaig dinar amb uns col·legues escocesos i, quan els vaig plantejar el problema ocult de la pirateria dels *e-books*, no sabien de què els parlava. A la Gran Bretanya és un problema negligible. En canvi, aquí és una vergonya que arrosseguem tots». ▲

agenda

març

(A)*

El Corte Inglés

* ÀMBITO cultural

www.ambitocultural.es

www.elcorteingles.es

Dilluns 14, 21 i 28	19.00 h. Continua el XIII Curs "Com neix un llibre. De la idea al producte". Curs sobre la creació literària i l'edició. El termini d'inscripció s'acabà al desembre.
Dimarts 1 8 15 22 29	19.00 h. Presentació del llibre "Vidas sin límite", del periodista Sergio Fernández Tolosa, a càrrec de Serafin Zubiri i de l'editor Juan Pedro Bator. 19.00 h. Presentació del llibre "Historia de la compañía okupa", de Joan Martí Valls, a càrrec de l'actor i cofundador de Comediants, Quimet Pla. 19.00 h. Presentació del llibre "Cómo cura la avena", del Dr. Miquel Pros, a càrrec de la directora editorial Clara Sabrià. 19.00 h. Presentació del llibre "El sol que mora en las tinieblas", d'Emilio Fiel. 19.00 h. Presentació del llibre "La mala fama", de Gina Montaner.
Dimecres 2 9 16 23 30	19.00 h. Presentació del llibre "Sensibilidad química y ambiental múltiple", del Dr. Joaquim Fernández-Solà i del Dr. Santiago Nogué. 19.00 h. Presentació del llibre "¡No hay para tanto!", de Bartomeu Cruells, a càrrec dels escriptors Gemma Lienas i Andreu Martín. 19.00 h. Presentació del llibre "L'Àvia necessita petonets", d'Anna Bergua i Carme Sala, a càrrec de membres de la Fundació Alzheimer Catalunya. 19.00 h. Conferència "La cultura de la vida", a càrrec del biòleg Francesc Lozano. 19.00 h. Presentació del llibre "¡Castigado!", de la psicòloga infantil Maria Luisa Ferrerós, a càrrec de l'editor David Figueras.
Dijous 3 10 17 24 31	19.00 h. Inauguració de l'exposició "Quico, El Progre", a càrrec de l'autor Josep Lluís Martín i de l'humorista gràfic Jaume Capdevila. De 17.30 a 19.30 h. Taller de dibuix. Elaboració de cares i punts de llibre, a càrrec de la prestigiosa Escola Josep. Per a infants d'entre 6 i 14 anys. 19.00 h. Presentació del llibre "El libro del ruido", de Pep Torres. 19.00 h. Presentació del llibre "Tips de Mou", de Fèlix Fernández i Òscar Giró, a càrrec del director adjunt del diari Sport, Lluís Mascaró. 19.00 h. Presentació del llibre "Autodiseño personal", del Dr. Félix Toran, a càrrec del president de l'Associació de les Arts, Lletres i Cultura, Thutam Guillamot.
Divendres 4 11 18 25	18.00 h. Xerrada-col·loqui "El fenómeno Star Trek: su influencia en la sociedad, la ciencia ficción, el mundo del cine y la televisión", a càrrec dels experts en ciència ficció Galceran Orriols i Lluís Mora. 18.00 h. Tarda de cinema. El Corte Inglés i Fox us conviden a veure la pel·lícula "Wall Street II". Per a més grans de 7 anys. 19.00 h. Presentació del llibre "España negra", de l'inspector de la Policia Nacional Rafael Jiménez, a càrrec dels periodistes Antonio Baquero, Eduardo Martín de Pozuelo, Jordi Bordas, Xiana Siccardi i Pere Ríos. 19.00 h. Taller de Grafologia "Buena letra y Buena vida" a càrrec de Joaquim Valls. Inscripcions prèvies a ambitoculturalbcn@elcorteingles.es .
Dissabte 5, 12, 19 i 26	12.30 h. Continua la dotzena temporada dels "Dissabtes de conte" d'El Corte Inglés. El dissabte dia 5, la Companyia Pissarra presenta <i>La familia coloraina. Un día a la piscina</i> . El dia 12, <i>Roba estesa</i> amb la Companyia Roba Estesa. El dissabte 19, Yoshi Hioki ens ofereix <i>Cuentos de las islas del Océano Pacífico</i> . I el darrer dissabte del mes, Les Twin's Clownns ens duran <i>Contes màgics</i> amb la llengua de signes catalana.

Todas las actividades se celebrarán en la Sala de Àmbito Cultural en la 6ª planta de El Corte Inglés de Portal de l'Àngel

Entrada gratuïta. Aforo limitado